

מסורת הש"ס

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

כו.

עין משפט נר מצוה

ר"ב א מ"י פ"ו מהלכות
אכל הלכה י טו"ע
י"ד כ"י שם ספק נז:
ר"ב ב מ"י פ"א שם הלכה
ז ספק עין דרבנן ז
טו"ע שם כ"י שם ספק
ה:
ר"ב ג ד מ"ה שם פ"ו
הלכה ז טור י"ד כ"י
ה:
ר"ב ד ו ד מ"ח שם פ"ה
הלכה י טור י"ד כ"י
שם:
ר"ב ט ט"ז שם פ"ו הלכה
ח ופ"ז מהלכות
מלכות הלכה ד:
ר"ב י מ"י פ"ה מהל' אכל
הלכה י טור י"ד
שם:
ר"ב כ ל מ"י פ"ג שם
הלכה ו ספק עין
שם טו"ע שם כ"י שם
ספק י:
ר"ב מ טו"ע שם:
ר"ב נ מ"י שם הלכה ז
טו"ע כ"י חל:
ר"ב ס מ"י שם פ"א
הלכה ג מ"ד שם:
ר"ב ע מ"י שם ופ"ו
מהלכות י"ט הלכה
כ טו"ע י"ד כ"י חל
ספק א וטו"ע א"ח כ"י
מקום ספק ה:
ר"ב פ מ"י פ"ב מהל'
אכל הלכה טו"ע
שם כ"י שנה:
ר"ב צ ק מ"י שם פ"ג
הלכה ז טו"ע כ"י שם
ספק ה:
ר"ב ר מ"י שם פ"ד הלכה
א טו"ע שם כ"י שם
ספק ה:

רבינו חננאל

אם יכול למעט בעסקו,
כלומר שלא יקנה ולא
ימכור [ומעט], ואם לאו
יגלגל עמו, כלומר יקנה
צרכי הדרך ודברים שיש
בהם חיי נפש, ת"ר מאימתי
כופין המטות, משיצא
המת מן הבית, דברי
ה"א אליעזר ר' יהושע
אומר, משיחם הגדול.
ואפילו לן כ"ר יהושע,
דאין אבילות נהגת אלא
משקין המת ויסחם
הגדול. ת"ר הכופה מטות
לא טתוב בלבד הוא כופה
אף כל מטות שיש בבית,
ואפילו לן שער מטות
בעשר מקומות, כופה
את כולן, ואפילו חמשה
אח, ומת אחד מהן,
כולן כופין. ואם היתה
מיוחדת לכלים, ואינה
עשויה לישן, אין צריך
לכפותה. דרגש, אין צריך
לכפותה אלא זוקף רדיו.
ואמר עולא האי דרגש
ערא גדרא הוא, פירוש
מטה העשויה לכבוד מול
הבית, ואין אדם ישן עליה.
והנהו דבריו, ואסיקנא
ורגשו ערא דצלא, ואי
פירוש מטה של עור, כי
הוא נטוי וקשור בחבלי
על המלכות ומסורגות
למלכות המטה בחבלי
הלל והעור בחוכם. וכיון
שעמידתן אותה ישנן
על גבי העור, ואמר רבן

אם יבול למעט בעסקו ימעט. פירש בקונטרס בספורתו ונראה
דדבר האבד קאמר וכן פ"י לעיל (ד' כג.) גזי על כל הממס
כולן ראה ממעט צעקו ראה אינו ממעט וגם הרב פירש לעיל דדבר
האבד עשה צנעא צמון ציתו נראה לפירשו דהכא מיייר צאציו
ואתו ומשום דהולך דרך המירו לו
שיגלגל עמיהם אס אינו יכול למעט
דצאר ממים אינו ממעט כלל אס
אינו רוצה ואי מיייר הכא צאצאר
ממים צריך לומר להפך הולך דרך
ואינו נוהג אבילות כל כך ומתנחם
יותר אסור להרצות צעקו יותר
מאותו שיש צציו ואינו מתנחם
וה"ר יוסף פירש דהכא ימעט צעקו
לקנות צורכי סעודה ולפי שהולך
דרך רגיל לקנות צורכי סעודה יותר
מצציו שיש לו קונים עצורו וגם
מואל צציו הרבה משום הכי נקט
הולך דרך ומה שפירש בקונטרס
דאייר כשאמרו לו על מיתת קרובו
למקום דכ"י בקונטרס ור"ל דמחל
שרי ליה לדידה למכור ספורתו דכיון
דהולך אותה כבר וטעה וכן ולא
פסע דהליכות שלא היה יודע ליש
צציו שיכול לשומרה או שמח
הקונטרס ר"ל משום דאמרין לעיל
(ד' כג.) שבת ראשונה אינו יוצא
מפתח ציתו וזה אינו קושיא דלע"פ
שאינו יוצא מפתח ציתו צעיר הא
אמרין (לעיל ד' טו.) יאל לדרך
(ס' חולך ונכנס לעיר) חלמא מותר
ללאת (צו) ושמח דוקא דצבר האבד
מותר ללאת לדרך: **מן המנחה**
ולמערה. פי' בחוספות הרב דמספקא
ליה אי מנחה גדולה אי מנחה קטנה
דמקודם לכן אינו יושב עליה נראה
לי דמכאן סמכו שלא לישב ע"ג כסא
וספקל א"פ שאין ראה גמורה
דשאני מטה ואולי צריך כפייה ולא
מזני כפייה צכא וספקל:
ואין מו"ליבין לבית האבא. זאת
המשנה על כרחי נסדרה
צאיפן ושחל כל זה מן הצריחא
דלמעלה כמו שפירש בחוספות צהאי
דלעיל ומהיני מדוע לא פירשו גס
כאן כמו שפירש למעלה ושחל צכפר
הרב היתה כתובה מנוף הצריחא
ולא הוצרך לפרש או לא היה כתוב
צכפרו כלל ואין מו"ליבין כו' וכן מוכיח
מתוך פירוש החוספות שפי' לא
ידענא אי קאי האי צראשונה היו
מו"ליבין אמוגמר וצמשים דאמר אין
מצרכין הא אמוי מיימין אי
אמתימין קאי דקמני מצרכין ואותה
הצראה היא צראשונה מו"ליבין כו'
דאמתימין קאי ועוד כיון שפירש
המקני שיהו הכל מו"ליבין כו'
ומתימין לאחר תקנה:

עניים שהיו מושחרין פניהן מפני בצורת והיו עניים
בבליה

שמעון בן גמליאל דרגש מתיר קרביטין והוא נופל. אתמר נמי אמר ר' ירמיה, דרגש סירוגו מתוכו. מטה
שנקליטה יוצאין, זוקפה רדיו. כלומר, אינו צריך לכפותה. ת"ר מאימתי זוקפין את המטות ביערב שבת, מן
המנחה ולמעלה. ואעפ"כ אסור לו לישן עליה עד שתחשך. ולמוציא שבת, אעפ"כ שלא נשאר לו משיחתי ימי
אבילות אלא יום אחד בלבד, הנהו וכופה מטותיו. ת"ר ישן על גבי מטה על גבי אדוניו ועל גבי ספקל
על גבי קרקע לא יצא ידי חובתו, ואמר ר' יוחנן מפני שלא קיים כפיית המטה. ת"ר מכבדין ומרביצין
ומדיחין את הקערות כוסות וקיתוניות וצלויות בבית האבא. ואין מביאין מגמר בבית האבא. ואיך אמרנו, הא
דתי בר קפרא, אין מברכין על המגמר ועל הבשמים של בית האבא, בהני דמיימי בבית הנחמין. **מתני'**
מוליכין בבית האבא, עשירים בקלותות של כסף ושל זהב, ועניים בסלי נצרים כו'. וכן היו משקין בבית
והיו מסכין את פני העניים, שהיו שחורין מן הרעב וכו'. וכן היו מוציאין מתי עשירים בדרגש, ועניים

יגלגל עמיהן. ואינו עושה סחורה צפני עצמו אלא עם חצורה: **אף**
על גב שאין לו. לאכל אחר השבת אלא יום אחד: **קרביטיו.** רעועותיו
שהוא כעין תרביטיו: **עראא דגדא.** מטה שמייחדים אותה למזל
טוב ואין משתמשין בה כלום אלא מייחדין אותה לשירות מול טוב
עליה: **דללא.** עור: **סירוגו מסוגו.**
מכניס רעועות מן חורי עצי המטה:
על גבה. והעור כפול על העץ:
נקיטיו. עניס יוצאין מתוקנין
למראשותיו ולמרגלותיו ונותנין עץ
ארוך עליהן ונותן הסדינין עליהם
לשמור מהצנזים: **אין מצרכין.**
על הרים צצית האכל: **המנחמין.**
קרביטין מציאין עניים של אולכין:
מתני' אסוקטלא. תמחוי: **פוטרין**
אס רבצים. שאומרים למנחמין
לכו לצמיס: **אין מניחין מטה**
צמועד צרחו. להספידו: **ולא של**
נשים לעולם. שזופעות וציה: **גמ'**
כליכה

לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו הוא כופה
ואפילו יש לו עשר מטות בעשרה מקומות כופה את כולן ואפילו חמשה
אחין ומת אחד כולן כופין ואם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה
דרגש אין צריך לכפותה אלא זוקפו רבן שמעון בן גמליאל אומר ר' דרגש
מתיר את קרביטיו והוא נופל מאיליו ר' מאי דרגש אמר עולא עראא דגדא
אמר ליה רבה אלא מעתה גבי מלך ר' דתנן כל העם מסובים על הארץ והוא
מיסב על הדרגש מי איכא מידי דעד האידינא לא אותביניה והשתא מותבינן
ליה מתקיף לה רב אשי מאי קושיא מידי דהוה אאכילה ושתיה דעד
האידינא לא אותביניה ולא אשקיניה השתא אותביניה ואשקיניה אלא אי
קשיא הא קשיא ר' (דתנן) דרגש אינו צריך לכפותה אלא זוקפו ואי עראא
דגדא אמאי אינו צריך לכפותה הא ר' (תנן) הכופה מטתו לא מטתו בלבד
הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו כופה ומאי קשיא מידי דהוה
אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אינו צריך
לכפותה אלא אי קשיא הא קשיא רבן שמעון בן גמליאל אומר דרגש מתיר
קרביטיו והוא נופל מאיליו ואי סלקא דעתך עראא דגדא מאי קרביטין אית
ליה ר' כי אתא רבין אמר ליה ההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמויה
דהוה שכיח בשוקא דגילדאי מאי דרגש עראא דצלא ואי אתמר נמי אמר ר'
ירמיה דרגש סירוגו מתוכו מטה סירוגה על גבה אמר רבי יעקב בר אחא
אמר רבי יהושע בן לוי ר' הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ר' (אייתמר נמי) אמר
רבי יעקב בר אחא אמר רבי אסי מטה שנקליטה יוצאין זוקפה רדיו ר' תנו
רבנן ישן על גבי כסא על גבי ר' אודיני גדולה וז' על גבי קרקע לא יצא ידי
חובתו אמר רבי יוחנן שלא קיים כפיית המטה תנו רבנן מכבדין ומרביצין
בבית האבא ומדיחין קערות וכוסות וצלויות וקיתוניות בבית האבא ואין
מביאין את המוגמר ואת הבשמים לבית האבא אינו והא תני בר קפרא אין
מברכין לא על המוגמר ולא על הבשמים בבית האבא ברוכי הוא דלא
מברכין אלא אתווי מיימי לא קשיא הא בבית האבא ר' הא בבית המנחמין:
מתני' אין מוליכין לבית האבא לא בבבלי לא בבבלי ולא באסוקטלא ולא בקנון
אלא בסלי ר' ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה
ומנחמין ופוטרין את הרבים ר' אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגילה
את ההספד ר' ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: **גמ'** תנו רבנן בראשונה
היו מוליכין בבית האבא עשירים בקלותות של כסף ושל זהב ועניים בסלי
נצרים של ערבה קלופה והיו עניים מתביישים ר' התקינו שיהו הכל מביאין
בסלי נצרים של ערבה קלופה מפני כבודן של עניים תנו רבנן בראשונה
היו משקין בבית האבא עשירים בזכויות לבנה ועניים בזכויות צבועה והיו
עניים מתביישים התקינו שיהו הכל משקין בזכויות צבועה מפני כבודן של
עניים בראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים מפני בצורת והיו עניים
מתביישים התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני כבודן של עניים ר' בראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש ועניים

בשוקא דגילדאי. לענין
(פסחדיו) שם. עראא דצלא. מטה של עור ותולין רעועות בשפת העור סביב וכשרוצין לנטותו עוננין הרעועות צלחות המטה
ובתמימין אותה הוא טפל וכן הן קרביטין וחס הוא עליו לכפותו שלא יתקלקל העור מלחות הקרקע. שלא היו נאשי כרעיו
גזוקין מטרות למעלה, וקאמר מ"ק זוקפו על דופן הכרעים וארסומיו למעלה, וא"ל רבן שמעון ממיר קרביטין והוא נופל
(שם). דרגש סירוגו. קשימה, מתוכו. שם קביס צלחותיו ומתנין כן ראה רעועות התלויות צעור ועוננין ואין מרכיבין
הרעועות על גבי צלחות המטה (שם). מטה סירוגה על גבה. התללים מרכיבין על צלחות המטה מנין ומנין ואורג והוא
קרוי (שם). הלכה כר' שמעון בן גמליאל. דלמר ממיר קרביטין (נדריים) שם. אודיני. מכספת גדולה (על כ"א).

(א) שמחות פ"ה, (ב) שמחות
ד: סנהדרין מו: שבת קנב:
(ג) רש"י, (ד) סנהדרין כ:
ע"ש, (ה) נדרים טו. ע"ש
סנהדרין שם, (ו) (ז"ל תנא),
דמנא, (ח) (ז"ל תנא),
(ט) (ז"ל תנא),
כ. ע"ש, (י) (ז"ל תנא),
סנהדרין כ: ע"ש, (כ) רש"י
מ"ו גורס ואמר, (ל) לעיל כ.
ע"ש, (מ) (ש"י תנא),
קמ. ר"ה ארזיני,
(נ) (תוספתא מ"ה פ"ט),
(ס) (ז"ל טעל נכנס לעיר
חולין).

הגהות הגר"א
[א] גמ' עראא דללא אמר
ר' כ"ל ומה איתמר נמי
לחל צכפרה, ופי' הגירסא
בנדרים: [ב] שם גדולה
מנו ע"ג ר' כ"ל:

לעזי רש"י
טרגיפטינא" (טרגיפטינא).
אולי: מן שהותה (למי
שנשאו אותה).

מוסף רש"י

משיחם הגדול. וכו'
סכיו של אלו המט
(בכרובות ד:). עראא
דגדא. טהנין וז' לענין
מטה ושלן צצית ולא היו
מתמחמין כן כלל אלא
למול הית מנחמין משום
ניחוס. גדל, מול דומה לו
(שבת סו:) גד גדי וסוקן
לא (סנהדרין כ:). דרגש
האידינא לא אותביניה.
עד הנה לא ישב על אותה
מטה, שחרי מנחמין היא לני
הית, והשתא. דללא הוא
צצית לאותיה עלה, מהיכא
מיוקן (ה"ש). והשתא
אובליניה ואשקיניה,
מכל חמרים (שם) ה"ל א"צ
דכולא שחל לא יתיב עליה
השחל יתיב (נדריים ו:).
אלא אי קשיא. דלעולה,
הא קשיא עליה דתנא
צנעלמא דרגש אין צריך
האכל לכפותו (סנהדרין שם)
ממש הכרעים למעלה
(נדריים שם). אלא זוקפו.
שעמידתו על שר כרעיו רדיו
(שם). ואי עראא דגדא.
דמטה חסונה היא כל כך,
אמאי אינו צריך לכפותה
(שם). הא תניא הכופה
מטתו כו'. ואין מוליכין
ומטה חסונה היא צריך
לכפותה. אלא ש"מ דרגש
לא עראא דגדא הוא (שם)
המיוחדת לכלים. ליתן
עליה כלים, והואיל ואין
סניס עליה אין צריך
לכפותה (שם). מתיר
קרביטיו. כימי אכלו.
קרביטין, ללחות
(שם). מאי קרביטין אית
ליה. האל כסאר מטות
עושין אותה מטה (שם) הכי
קיס לכו דללו היו לכו
למטה, שחיה עשהיה
להשקין אלא עומדת
מנחמת לעולם (נדריים שם).
בשוקא דגילדאי. לענין

אין אומרים ברכת אבלים במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ת"ר בראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש, ועניים
האכל את המטה בזכויות לבנה, ואת העניים בזכויות צבועה כו'. וכן היו מגלין את מתן עשירים,